

EDITORIAL

L'Espanya oficial i oficiosa acaba de celebrar, amb tot el bum-bum i tot el xim-xim possibles, el 25è. aniversari de la violenta entronització del règim franquista al poder. Hom ha batejat el tal aniversari amb el pompós —i fals— títol de "vint-i-cinc anys de pau" —l'Abat Escarré n'ha dit, molt més justament, vint-i-cinc anys de "vencedors" i "vençuts", que no és pas ben bé la mateixa cosa...

Un quart de segle de dictadura fèrria són molt anys, evidentment; sobretot si els mesurem pel grau de gravíssima despolitització a què ha pervingut la península tota. I és ací on rau, paradoxalment, la més greu derrota històrica del franquisme, derrota que ens ha de deixar com a herència una enorme massa ciutadana i camperola a la deriva i a mercè de qualsevol aventurer o demagog que el dia de demà intenti arrossegar el poble cap a la follia peninsular de torn.

Ara, però, l'Espanya oficial i oficiosa viu l'eufòria del turisme; ara "toquen" a turisme. Cal esperar que els milions de visitants que hom anuncia per a la propera temporada —turisme de mig pèl— rebran, junt amb els clàssics "souvenirs to Spain", sengles opuscles on el dictador del Pardo els expliqui —en diversos idiomes, naturalment— els també clàssics sopars de duro sobre la realitat peninsular a què està acostumat. De la veritat crua i nua no podem esperar que en digui massa coses. Potser els contaran, això sí, que en els darrers dos anys l'standard de vida ha pujat en un 40 % —i un 40 %!—; allò que no els aclariran és que durant tot el "regnat" del fundador del Valle de los Caídos la mitjana de renda anual per càpita ha estat de 6.000 pessetes —que ara augmenten a 10.000— suma que en cap cas no millora la trista condició de pàries en què encara viuen molts milers d'espanyols —cosa que també ha denunciat coratjosament l'Abat montserratí.

Si aquest fos el lloc i el moment, potser si que valdria la pena de deturar-nos a preguntar per quins misteriosos imponderables el darrer règim hereu de nazis i feixistes ha pogut subsistir durant tant de temps. ¿O potser la durat per la suma de tots ells? Franco, s'ha apuntalat tant en la desunió dels seus amics com, ai, en la dels seus enemics? ¿Ha pogut subsistir tant per la seva coneguda murreria política, molt paquidèrmica, evidentment, com pels milions de dòlars que li ha lliurat el Pentagon nordamericà? La por d'una possible nova guerra civil —espantall que el règim ha mogut amb mà mestra durant anys i anys— ¿pot haver estat un altre important factor de pervivència del franquisme?

¿Ho pot haver estat fins al dolorós extrem que hom hagi pogut acabar d'escriure que la posició *actual* dels espanyols no és la de sacrificar-ho tot per la llibertat, sinó la de sacrificar la llibertat mateixa per tal que no es reproduïxi l'espantós daltabaix del 1936 al 39? ¿Cal convenir, encara, davant aquest triomf de la pitjor publicitat, que els pobles peninsulars s'han intallat per ara i tant en aquella terrible "por a la llibertat" magistralment estudiada per Erich Fromm?

Deixem, però, els problemes peninsulars. Perquè nosaltres, els catalans, que sempre vivim per partida doble totes les malvestats de la terra hispànica —ens agradi o no—, ¿quin balanç podem fer dels darrers vint-i-cinc anys? ¿Tenim la seguretat d'haver actuat en tot moment tal com ho exigia la nostra nacionalitat? ¿Hem sabut evitar les lluites intestines? ¿Ens hem unit, honestament, en la indispensable garba que ens presentés davant del món amb aquella cohesió nacional de què tant ens glorigem? ¿Hem sabut seguir l'evolució del món al ritme que les circumstàncies imposen? ¿Hem deixat de banda els narcisismes per tal de callar, i meditar, quan aquesta era la cosa més assenyada a fer? ¿Hem estat amatents a les necessitats dels nostres germans de l'interior? ¿Hem sabut reaccionar virilment davant la persecució ferotge de què han estat objecte homes i institucions catalanes en els darrers temps? ¿Hem estat informats amb exactitud de l'evolució dels problemes catalans? ¿Ens hem adonat a temps de com eren de greus molts dels fets viscuts a l'exili en detriment de la causa catalana? ¿Les mil i una ensopegades sofertes, els esforços malaguanyats, les desercions visibles, haurien existit si la nostra gent no fos com és, si els nostres dirigents polítics haguessin tingut la mà dreta indispensable per a orientar els destins del nostre poble?

Moltes coses s'han salvat. Qui podria negar-ho? Catalunya té una munió de fills dreturers que ens priven caure en la desesperació. I se'n salvaran moltes més. Cal que se n'assabentin els distrets, e's indiferents, els trànsfuges, els impotents, els qui només pensen en una pàtria esquifideta; cal que sàpiguen que les forces més decisives de la vida catalana, les espirituals, les socials, les econòmiques, les culturals, i allò que en resta de les polítiques, avui constaten, per fi, que cal prestar el màxim suport, sense condicions, a la nostra institució màxima com a poble que vol ésser lliure: la simbòlica Generalitat de Catalunya. Una vegada més el patriotisme indestructible i el seny del poble català trobaran sagaçment el camí a seguir; una vegada més —les paraules són de l'enyorat mestre Manuel Serra i Moret—, els catalans sabrem ésser fidels a les nostres institucions, encara que moltes vegades no ho sapiguem ésser als nostres homes.

NACIONALISME I POLITICA

En alguna altra ocasió he qualificat la manca de consciència nacional del nostre poble com un dels mals més greus de Catalunya. No es tracta de fer càrrecs a ningú, ara, si bé tots sabem de quin cantó bufa la tramuntana. Mes crec convenient revisar alguns conceptes i, sobretot, tractar d'esborrar algun mite.

Es curiós observar com una gran quantitat de catalans quan senten parlar de nacionalisme, de consciència nacional, d'autodeterminació, etc., relatius a Catalunya, es posen a tremolar i comencen a remarcar que ells no volen fer política, ni en volen saber res, de la política. Aqueixa actitud respon a una greu confusió, fruit de la manca d'un correcte ensenyament de la nostra història, i d'una mala interpretació del sentit de la paraula política i del terme nacionalisme.

Hans Kohn, una de les màximes autoritats

per JORDI ARBONÉS

modernes sobre nacionalisme, professor d'història del "City College of New York", en un estudi publicat l'any 1955 titolat "Nationalism, its meaning and history" defineix així el concepte: "El nacionalisme és un estat mental de l'individu, pel qual sent que la seva lleialtat es deu a la nació-estat. Una adhesió profunda a la terra nativa, a les tradicions locals i a l'autoritat local establerta ha existit en graus diferents en totes les èpoques de la història. Però fou a finals del segle divuit quan el nacionalisme, en el sentit modern del terme, esdevingué un sentiment reconegut generalment que va amollar tots els aspectes de la vida pública i privada".

Segons Kohn, abans d'aqueixa època solament alguns individus experimentaven sentiments semblants al nacionalisme, però les masses "mai no sentíren que la seva pròpia vida depengués —culturalment, políticament o econòmicament— del fat del cos nacional". I sols en el segle dinou, a Europa i Amèrica, i en el vint, a l'Àsia i Àfrica, el poble ha arribat a identificar-se amb la nació.

El despertar del sentiment de pàtria a Catalunya, Kohn el situa en el moment de les lluites per la igualtat lingüística i diu: "Quan va despertar-se el sentiment nacional flamenc, una moderna literatura creixent va a jugar un paper similar entre els catalans al nord-est d'Espanya: on Bonaventura Carles Aribau (1798-1862) va publicar l'any 1833 la seva "Oda a la Pàtria". Els moviments nacionalistes a Catalunya i a les províncies basques van lluitar per la reorganització fe-

Catalunya, 115 (mai) - (juny 1964), p. 1-2

deral d'Espanya, tendència suportada per Francisco Pi y Suñer en el seu llibre *Las nacionalidades* (1877). Aqueixes esperances es van realitzar en part durant la curta vida de la república espanyola (1931-1939), que va concedir una autonomia regional als bascos i catalans, però la dictadura victoriosa del Generalíssim Francisco Franco va reintroduir l'opressiva centralització.

Efectivament, la nostra Renaixença s'inicia amb el desvetllament, per part dels poetes, de la nostra llengua, mes també els historiadors i els arqueòlegs aportaren arguments per tal de fonamentar les bases pel redreçament del sentiment nacional. De la mateixa manera, els polítics i els sociòlegs es preocupaven pel problema; els primers no passaven del descobriment d'un regionalisme, més o menys federalista, i els segons, si bé acceptaven la tradició catalana, no deixaven de subordinar-la a la tradició espanyola.

D'aquell període caòtic, durant el qual es gestà la personalitat de Catalunya, Enric Prat de la Riba ens diu: "Els uns deien que la llengua era la pàtria i la proclamaven reina, i ens l'ensenyaven coberta amb un mantell de pobles, tallat per l'espasa del gran rei Jaume I; altres deien que qui fa els pobles és la història, i ens retreien els bons temps de la nació catalana; altres volien que fós la literatura, l'art, els costums... I to's tenien raó, i tots alhora".

D'aquell garbuix d'idees, en va sorgir ben definida Catalunya "no pas en els seus contorns físics com a entitat territorial —seuix dient Prat de la Riba— però sí en la seva fesomia moral, en el seu ésser psicològic". Allò que va tenir més valor no foren les teories, ni les doctrines, ni els programes, sinó el sentiment de pàtria.

Prat de la Riba diu que aquell sentiment de pàtria "contenia, com la llavor conté l'arbre, el programa, la doctrina i la teoria". I també: "Es aquesta la filiació de la nostra doctrina. No són els equilibris més o menys enginyosos del federalisme; no són vagues descentralitzacions de què tant se'n en dona; no són la bondat i la bellesa dels nostres costums ni els avantatges del nostre Dret, ni les virtuts i el valor de la nostra llengua; no són els dalers de bon govern i

TRES MESOS DE REPRESSIO ANTICATALANA

El 14 de novembre, el diari "Le Monde" de París publicava les declaracions de l'Abat de Montserrat Dom Aureli M. Escarré, denunciant les falsedats del règim, el seu refús de restablir una veritable pau. Les declaracions d'el'Abat susciocaren l'en-

tusiasme de tots els que estimen la llibertat i milers de testimonis d'agraïment aflujaren al Monestir. Al mateix temps, però, desvetllaren l'odi anticatalà sempre latent en l'oligarquia governant. I, no podent contestar-les amb arguments, el franquisme encetà la sèrie d'arbitrarietats i salvatjades que anem a ressenyar.

El 2 de desembre per ordre del governador de Barcelona Sr. Ibañez, la policia clausura l'Omnium Cultural, institució que aixoplugava al seu local del carrer Montcada l'Institut d'Estudis Catalans, l'Obra del Ballet Popular, l'Agrupació Dramàtica de Barcelona i el Secretariat de l'Ensenyament de Català. Poc després, l'Agrupació Dramàtica és objecte d'una mesura especial de prohibició pel delictes de fer teatre en català.

El 7 de desembre, el setmanari "El Español" dedica quatre planes de contraveritats i de veri a les declaracions de l'Abat. El mateix dia Fray Justo Pereb, Abat del "Valle de los Caidos" i falangista de la primera hora, tracta l'Abat Escarré, des de "La Voz de Albacete", d'intrigant i enredaire. Simultàniament el nou Galinsoga, volem dir el Sr. Jaime Delgado, delegat d'Informació i Turisme es fa passar la ràbia suspensent conferències en català i empenyorant els conferencians i organitzadors.

El 22 de desembre, a les 5 del matí, una banda de falangistes pinxos de pur estil nazi deixen llur rastre de destrucció al Casal de Montserrat al carrer dels Arxos, i embruten la paret amb llur signatura totalitària: "Una bandera, una patria, una lengua". La premsa i la ràdio silencien el fet però no poden evitar que la notícia, s'escampi de seguida per Barcelona. I l'endemà, en pacífica manifestació de civisme, dues mil persones es reuneixen al vespre al carrer dels Arxos i voltants, per protestar contra aquest acte vandàlic i reclamar sancions. No cal dir que, malgrat un simulacre d'enquesta, els incendiaris no han estat molestats.

A mitjans de gener, el nou Galinsoga Delgado pretén, malgrat el Concordat, que els monjos de Montserrat demanin permís per editar "Serra d'Or", l'única revista catalana que es publica, i la sotmetin a la censura. Davant llur resposta negativa, obte per intimidació que la impremta Seix i Barral deixi d'imprimir-la.

A darrers de gener, segurs ja de poder actuar impunement, els incendiaris reprenen llur taca. Amb centenars de cartes anònimes, amenacen les persones i els béns dels protectors i membres de les agrupacions escoltes de les quals cremaren el local. Pocs dies més tard, el 7 de febrer, incendien els antics locals de Franciscàlia, al carrer dels Canvis Nous. Tampoc aquesta vegada els autor dels anònims i de l'incendi no són oficialment identificats.

Dr. Joan J. LLORENS
 ADVOCAT

Esmeralda 155. 4tr. Pis
 45 - 4848 y 45 - 2857

— Consultes de 17 a 19 hores —

CERA
"Brillante Royal"
 con la **NUEVA FORMULA**
 de **"SUPER BRILLO"**
 Nueva dirección:
 Uruguay 772
 T. E. 42-8131
 Buenos Aires